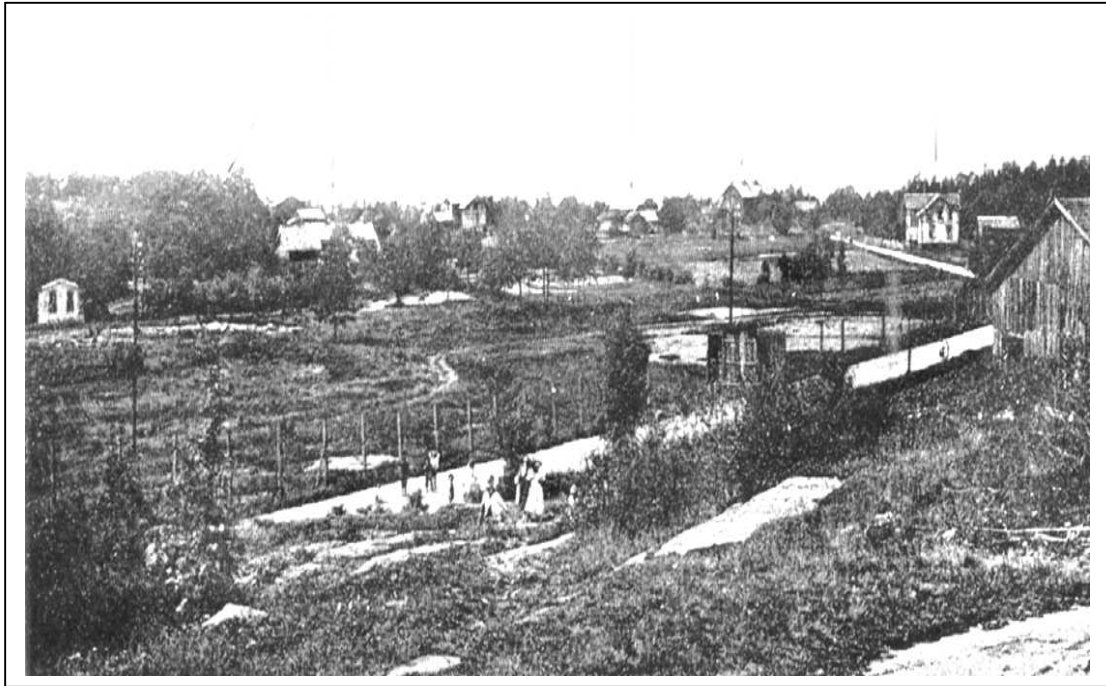

Lokalhistorie 2

Medlemsblad for

Bekkelagshøgda lokalhistoriske forening

Kr 30.-

Holtet ca. 1900, Kongsveien i forgrunnen og til høyre låven på Bernhus.

Ekeberg hovedgård er et av tre stamhus i Norge. Det ble stamhus i 1781. Huset står fortsatt ved dagens Ekeberg Camping og Arbeidsgruppen for bevaring av Ekeberg hovedgård arbeider med å få huset restaurert.

Simensbråten	3
Lokalhistorie - er også de gode historiene!	4
Lokalhistoriske skilt	4
Helten	5
Kullebunden	7
Utsikten husmannsplass under Nordseter gård	8
Jøtul støperi på Kverner	10
Bussene på Holtet	11
Gamle grensesteiner	12
Karlsrud	13
Lille Ekeberg	14
Ekeberg hovedgård	17
Travbanen på Holtet	19

Lokalhistorie er noe som angår alle. Utviklingen går videre, men det er viktig å kjenne til hvordan det har vært. Gjennom medlemskap i BLF kan du være med på lokalhistorisk arbeid, enten gjennom et passiv eller aktivt medlemskap. Bli kjent med ditt nærmiljø bli med i BLF.

Betal kr. 100.- til BLFs bankkonto: 0531 1168772, B. L. F. c/o Dag Lundeby, P. B. 113 Manglerud, 0612 Oslo. Merk innbetalingen med medlemskap og ditt navn og adresse

BLF mottar gjerne gaver og sponing fra firma eller privatpersoner som vil støtte vårt lokalhistoriske arbeid. Ta kontakt.

BLFs nye logo

Logo for hjemmeside med ny e-postadresse

Simensbråten

Simensbråten i 1911, det store treet og huset til høyre er ved selve gårdstunet.

Simensbråten kaller vi området mellom Ryen og Ekebergsletta. Og til Ryen må vi for å finne historiens begynnelse, for Simensbråten gård lå tidligere under Ryen gård (g. nr. 149). Søndre og Nordre Ryen tilhørte Oslo Bispestol og Sikeland præbende før det ble krongods på 1600-tallet. I 1687 ble gården kalt Ryen prestegård etter at slottspresten i ca. 60 år hadde hatt ansvaret for gården. Den tilhørte Oslo Hospital rundt 1800.

Simensbråten ble utskilt som eget bruk den 29. oktober 1845 (g. nr. 149, br. nr. 4) ved salg til Cecilie Pedersdotter. Salgssum 800 spesidaler pluss ”en tønne bygg” til Oslo Hospital i årlig avgift. Eiendommen hadde en skyldmark på 3 ort og 6 skilling.

22. april 1865 ble eiendommen solgt til Erik Olsen for 2500 spesidaler. I 1873 overtok O. Eriksen som i 1883 gjorde avtale med Kristiania Østre Skytterlag om opprettelse av skytterbane mot en årlig avgift på 1,- kr. Fra 1890 var eiendommen bortforpaktet til bl.a. snekker Jens O. Pettersen som overtok den i 1896 for kr. 18 000.

I 1904 begynte J. O. Pettersen å selge tomter etter å ha utarbeidet en reguleringsplan. Mange av de eldste husene på Simensbråten er derfor fra tidsrommet 1905-1915. Simensbråten gård ligger fortsatt mellom Simensbråtveien, Vårveien og Dråga, mens Ryen gård dessverre er revet.

Til tross for at Simensbråten har vært lite i utstrekning har næringsliv og foreninger blomstret. Her må nevnes Kvinneforeningen, Vellet, Hagebrukslaget og Idrettslaget. Næringslivet har vært rikt med dagligvarebutikker, frisør, koks og vedhandel, trikotasje, systue, kiosker og postkontor. I nærområdet fikk vi også Ekeberg Skole og ny blokkbebyggelse ved Lille Ekeberg som også har huset barnehjem og barnehage.

Til slutt må trikken nevnes. Etter de første bussrutene kom Ekebergbanens sidelinje til Simensbråten i 1930 og var i drift til 1967.

BLF har en egen arbeidsgruppe som arbeider med å samle lokalhistorisk stoff fra dette området.

Lokalhistorie - er også de gode historiene!

I Bekkelagshøgda lokalhistoriske forening har vi nok i betydelig grad tatt for oss historien, slik den kan dokumenteres i bøker, protokoller, rettsdokumenter, brev og andre skriftlig materialer. Naturligvis er også fotografier og annet bildemateriale en kjærkommen og viktig bakgrunnsressurs. En del muntlige overleveringer er også med på å fylle ut hullene for å gi "liv" til historien. Men muntlige kilder er ofte i større grad enn de skriftlige av lite kontrollerbar herkomst. Man kan huske feil, eller man har hørt av en annen som kanskje "har lagt på litt ekstra" for å forbedre historien, eller noen har rett og slett missforstått hva som egentlig har skjedd. Slike ting kan da være med på å svekke det lokalhistoriske arbeidet, men vi trenger allikevel de muntlige kildene, de små hverdagslige hendelsene, eller saker av ytterst lokal karakter. Det kan være episoder som i utgangspunktet kanskje var en personlig hendelse innen familien, uten egentlig betydning for utenforstående da det skjedde. Men i historiens lys kan disse hendelsene kaste et tidsriktig skjær over hvordan livet ble levet i tidligere tider. Senkningen av slagskipet Blücher er en stor og viktig hendelse i norsk historie. I lokalmiljøet i Frogn og Drøbak er det i tillegg blitt en ruvende periode i lokalhistorien, men da gjerne ispedd fortellinger om hvordan de enkelte familiene i omgivelsene opplevde katastrofen. I slike historier kan det være nedtegnet opplysninger som virket som ubetydelige detaljer i 1940, men som i dag gir unik informasjon om befolkningen, om holdninger blant folk flest og om hvordan man hadde det med hensyn til klasseforskjeller, trangbodddhet eller kanskje det motsatte. Også i vårt nærområde har det vært hendelser som kan gi oss detaljerte opplysninger om utviklingen dersom vi bare kunne få overlevert historiene mens det ennå er noen som husker dem. Husker du, eller noen du kjenner, hendelser som ligger tilbake i tid, og om kanskje kan knyttes opp mot "historiske" øyeblikk? Det kan være for eksempel nærbutikker som ble etablert, hestene i strøket, brønnen ute i gården eller hos naboen, krigsutbruddet, fredsdagene, okkupasjonen og okkupantene, kanskje da det ble lagt inn vannrør til eiendommen der du bodde, eller da veien ble asfaltert. Det kan også være familiesammenkomster som kan gi oss ideer om tidligere tiders samværsformer, og kanskje artige feider med naboen? Som sagt kan slike historier isolert sett være av mindre interesse for historieskriverne, men sett i sammenheng gir det farge og intensitet og muligens større forståelse for hvorfor utviklingen gikk som den gjorde.

Og for all del: Din historie behøver ikke være fra forrige generasjon. Venter du med den til du dør er det plutselig for sent...

Vårt ønske er altså at våre medlemmer, eller alle andre, forteller oss noen historier fra lokalområdet vårt. Vi skal ta vare på dem, og forhåpentligvis bruke dem i det lokalhistoriske arbeidet.

Lokalhistoriske skilt

Viste du at BLF har satt opp flere lokalhistoriske skilt? De er oppsatt ved:

Brannfjell husmannsplass
Ekeberglien husmannsplass
Nylendet husmannsplass
Smedstua "Hotellet"

Helten

Utdrag fra en novelle av Tore Toms

En snøhvit dag i februar 1950. Ryktene har nådd Havebyen før det kan leses i avisen. Hopalong Cassidy på femmeren neste lørdag. Bildene henges opp på Nordstrand Kino, og blir behørig inspisert på vei hjem fra skolen. "Innmari fint!" Ny film og med William Boyd som Hopalong. Begivenheten må planlegges nøye. Besøk hos bestemor, eller familiemiddag med tanter og onkler er nå utelukket på lørdag. Og så var det det finansielle. Ukelønnen dekker kinobillett pluss nødvendige godterier - som vanligvis innkjøpes på "Funkis", og konsumeres i billettkøen og under forestillingen. Ukens "Skipperen" må derimot droppes.

En kort orienteringsrunde hos Svein og Petter, og strategien er klar. Det kommer til å bli full kino - derfor avmarsj fra hjørnet senest kl. 15. Målet er forøvrig 1. benk plass 6,7 og 8. Det er nemlig nummererte plasser. Alt gnålet om at det er for nærme, bryr vi oss ikke om. Vi er nemlig Hopalong fans, og må ha med oss alle detaljer under veis. Et kort nærbilde av Hoppy's revolverbelte er like viktig som de nervepirrende forfølgelsesrittene gjennom prærielandskapet.

Det er 7-8 kuldegrader lørdag ettermiddag, når vi begynner å bevege oss mot Holtet. Antrekket er tilpasset været. I mitt tilfelle - 2 gensere under skianorakk, tykke, blå ull strekkbukser med strikk under foten. Tykke raggsokker i beksømstøvler. Skjerf, votter og topplue. Vi er 3 gutter og ei jente. Svein med lillesøster Mette, i rød cape, hvit kaninskinslue, tykke strikkebukser og røde votter.

"Hvorfor er du nødt til å ta med deg søstera di?" "Jeg måtte"

Vel, vi forstår egentlig hvorfor. To voksne og 4 barn på 75m². En ekstra unge ut av huset er en merkbar avlastning for foreldrene. Mette er egentlig ok. Har gått gradene. Vært med på epleslang og snøballkrig. Sist sommer sto hun 3 timer bundet til et tre på Ballsletta.

Ivar kommer løpende etter oss. "Skal dere på kino?" "Ja." Greit å få følge med Ivar. Han går to klasser over oss, og er et hode høyere. En ekstra trygghet i farvannet rundt kinoen.

Vi går jo denne veien hver dag til skolen, men i dag er stemningen en annen. Forventningene på topp - vi gleder oss, men vet også hva som venter oss før teppet går opp.

Vi passerer Samvirkelaget, og får øye på 3 rattkjelker i full fart nedover Sandstuveien - vår beste akebakke - forbi kirken, over krysset til Ekebergveien uten å bremse, og så ut med venstre beinet, en krapp sving, og de forsvinner nedover Marienlundveien. De skal sikkert også på kino.

Vi setter opp farten. Et stykke foran oss ser jeg klassekameraten min Erik sammen med andre gutter. De har gått fra Jomfrubråten. Erik's cowboyfavoritt er egentlig Roy Rogers. Vi derimot kan ikke fordra fløtefjeset Rogers, hans gitarspill, og kjærlighetsanger kinn til kinn med jålete damer.

Nei, da er Hopalong noe annet. Hans eneste musikk kommer fra seksløperen, og flørting overlater han til følgesvennen Lucky.

Vi nærmer oss Nordstrand Kino, og ser at det har begynt å danne seg kø. Billettluken er mot utsiden på bygningens nordside. Et gelender går fra luken et par meter bort til hjørnet, og fortsetter 7-8 meter nedover langveggen der Kongsveien går. Det er 20-25 foran oss i køen. Vi kan derfor stille oss innenfor gelenderet. Det er en fordel, selv om det blir ekstra trangt når de klenger bakfra. Vanlig rituale følges. Petter får penger og kjøper godterier på "Funkis", mens vi holder av plass. Det er lov.

En hel gjeng fra Simensbråten ankommer. Mange på spark. De har gått over hele Ekebergsletta, og jeg kjenner de fleste fra skolen. Ekebergbanen fra Ljabru tømmer et lite lass med unger på Holtet stasjon, og de kommer småløpende mot oss. Det begynner fort å bli folksomt, og køen legger på seg meter på meter.

Jeg ser etter klassekamerater fra Nedre Bekkelaget - og der kommer de, sammen med mange andre. Flere drar på rattkjelker. Tungt å dra på oppover, men fy filleren for en fart de får nedover Brattbakken. Terje far øye på meg. "Hei, jøss så masse mennesker - trur du vi slipper inn?" "Helt sikkert - hvis du forter deg." En flokk Lambertseterunger er på plass. Kjelker og sparkar parkeres i snøfonna rundt kinoen, og køen passerer "Funkis". En svart Opel Kaptein stopper ved fortauskanten, og slipper ut to gutter i Readygensere. Barna til grossereren. De er litt sent ute. Plutselig blir det bråk bak i køen. En toppplue full av snø kastes over plankegjerdet til Ekebergbanen, og en guttunge skriker. Vi snur oss for å se, men i det samme treffer en snøball vindusruten til Holtet Elektriske med et smell. Ruten overlever. Det er bærmen Åge. Han står på motsatt fortau sammen med noen kompiser og flirer. Åge må alltid lage bråk. Går i 7. klasse men ser stor nok ut til å slippe inn på voksen kino der han nylig slapp massevis av klinkekuler ned på det skrånende tregulvet fra bakerste benk. Det bråkte så fælt at de måtte sette på lyset, og da ble han tatt av vaktene. Støynivået i køen er blitt høyt. Et sus av ivrige stemmer, plystring, rop og latter fyller luften, og køen svinger utålmodig frem og tilbake. Det begynner å bli kaldt. Jeg fryser på beina, og det er veldig trangt. To smørbukk-karameller lirkes opp av bukselommen, og jeg gir en til Mette som hakker tenner.

Da skjer det noe! Lyset tennes i foajéen og billettluken. Minuttet etter låses døren opp, og vaktene kommer ut. Først Jacobsen som tar seg av køens bakre del, og deretter sjefen selv, Næss, lett rødusset ansikt, lett stirrende øyne, og kledd i tykk vinterfrakk samt vaktlue. "Ikke så tett da!" "Ikke kleng! Hold dere i køen da gutter!". Og nærmere billettluken: "Hold pengene klare. En og en ved luken!"

Vi begynner en langsom vandring mot slutten av slitet. Pengestykker trylles frem fra lommer og votter. Svette pengestykker, iskalde pengestykker, våte og klissede pengestykker skyves inn i luken sammen med små ulldotter og litt sukkertøypapir, og løses i billett. Det er vår tur. "I. benk plass 7". "I. benk plass 8 og 9". Vi dyttes ut til siden med hver vår billett. Petter står i luken "1. benk plass 6". Plutselig skjer det. "Her mangler 10 øre" "Hva? Jeg må ha 10 øre til småen". Et øyeblikk står verden stille. Vi står hjelpeløse og ser på, mens Petter graver konsentrert i klesplaggene. Vi vet at det ikke finnes så mye som 1 øre i skjulte reserver. I det panikken er i ferd med å overta roper plutselig Mette: "Den ligger der!", og peker på en mynt tråkket ned i snøen. Puh, det var nære på! Og så, endelig - som seierherrer står vi ved målet, og idet dagslyset langsomt slokner over Bekkelagshøgda, trer vi inn i varmen.

Plassene inntas. Lue, votter og skjerf stues bort, og vi er klare. Reklamelysbilder i dempet lys mens salen fylles. "Den er din". "Den er min." Den som får siste reklamebilde har vunnet. Publikum begynner å falle til ro - og så - vegglampettene dimmes helt ned, det blir mørkt, og teppet går helt ut til siden. Filmen ruller, lerretet fylles helt, og vi stirrer plutselig inn i det flotteste Wild West-landskapet vi kan ønske oss, selv om det er i sort/hvitt. Den sommerhete naturen av underlige fjellklipper, stein, sand, kaktus og busker. Vi har forgjeves prøvd å finne noe lignende på Brannfjell.

Og der! Til tonene av kjenningsmelodien ser vi han i en støvsky komme ridende mot oss i full fart inntil han bråstopper på kloss hold, for deretter å lene seg forover i sadelen idet han speider

utover salen. Hopalong Cassidy! Sekundet etter er kameraten Lucky oppe på hans ene side, fulgt av skøyeren Windy på andre flanken. For noen superkarer! Handlingen begynner. - Dette blir spennende. Vi følger intens med fra scene til scene.

Mette må tisse. "Ikke nå!" "Jo, jeg må!" Petter bøyer seg over til Svein. "Gå nå da vel, før det blir spennende." Godt råd, to små skygger forsvinner langs l. benkerad, og er tilbake etter 5 minutter. "Har det skjedd noe?" "Nei, ikke noe særlig."

Dramaet er over. Fy til rakkeren for en avslutning! Vi sitter som hypnotisert, mens Hopalong og vennene rir langsomt ut av lerretet til kjenningsmelodien, etterfulgt av "The End". Lyset kommer brutalt på og Jacobsen åpner utgangsdøren til virkeligheten. Vi kan se ut i bekmørket mens vi rusler mot utgangen. Lyset fra en lyktestøple forteller at det snør. Lue, skjerf og votter kommer fort på plass. Minuttet etter står vi ute i den norske vinterkvelden. Filmen surrer rundt i hodet på hjemveien. "Hvem tror du sladret?" "Jeg tror det var sheriffen. Han var sa dum". "Har de ordentlige revolvere?" "Nei, de bare ser sånn ut". "Roar har cowboybelte som ligner på Hopalong's. Faren hans har vært i Amerika." Etter hvert går vi mer i egne tanker. – I mørke og nysnø. Opplevelsen har tatt på kreftene. I det vi svinger inn Samvirkeveien har trettheten begynt å si inn over oss. Det koselige lyset i kjøkkenvinduet hjemme kommer til syne. "Skal vi gå på ski i morgen?" "Ja, kanskje." "Ha det a" "Ha det".

Mor har laget varm te og aftensmat til meg. Hun sitter og hører på radio. Show i store studio. Far hører etter med et halvt øre mens han løser kryssord i sofaen. Jeg går tidlig og legger meg, og sovner med en gang.Hopalong kommer ridende sakte mot meg. Det er bare oss to.....

Kullebunden

Kullebunden husmannsplass lå i Ekebergveien 126. Mange husker ennå denne mørke brune tømmerbygning som lå der Bekkelagshallen ligger i dag. Det var en husmannsplass frem til utparsellering i 1880. Eiendommen strakte seg fra gjerde mot dagens Bekkelaget Kirke og vestover til Ekebergveien, nordgrensen var dagens Sandstuveien (tidligere en bekk) og sydgrensen ved dagens Kirkebakken. Våningshus lå der Bekkelagshallen ligger og låven lå ved tidligere paviljong (som nå er revet) på Holtet Videregående skole.

Navnet ble uttalt "Kølabånn" av de som bodde der og andre som vanket på eiendommen. Plassen har vært under Nordseter gård før den ble solgt til Jomfrubråten gård i 1806.

På Kullebund i 1840 finner vi: Ingeborg Andersdatter 63 år, Anne Jørgensdatter 25 år og 1 barn. Haagen Halvorsen Ramberg 55 år med kone, 54 år og 2 barn. Haagen bodde tidligere på Jomfrubråten. Maren Larsdatter 53 år (hun understøttes av fattiggassen) og 2 barn, dagarbeider Olaus Eriksen 28 år.

Vi finner i 1875 Frank Olsen som var husmann og innehaver av plassen han var født i 1829 i Askim. (Jørgen Rustad som var bonden på Jomfrubråten eier grunnen). Marte Iversen f. 1830 var

hans kone. De hadde datteren Maren Johanne f. 1858, samt 2 pleiebarn. Vi finner også Engebret Olsen f. 1827, som var dagarbeider på jernbanen og hans kone Anne Pedersdatter f. 1841. De hadde 2 sønner, 1 datter og en losjerende boende.

Plassen Kullebund bestod av følgende bygninger i 1876: Våningshus 15 x 9 ½ alen og 4 ½ alen høy som inneholdt 2 værelser og 2 kjøkken, samt loft. 2 hele og 2 halve fagvinduer og 6 dører. Låve (med 2 lader) 18 ¼ x 8 1/8 alen og 5 ¼ alen høy. Fjøs 10 1/8 x 7 ¾ alen og 3 ¼ alen høy som inneholdt fjøsgang og 4 båsrom.

Så i 1888 finner vi Anders Andreassen som eier Kullebunden, den har nå blitt en privat eiendom. Karen Andreassen Kullebund var f. 1843 i Ski. Hun og mannen Anders Andreassen kom først til Smedstua under Ekeberg som de forpaktet. De var de første som skal ha bodd i det huset som senere fikk tilnavnet Hotellet. De bodde i dette huset når det var nyoppsatt i 1881. Et par år etter flyttet de til Kullebunden som Andreas Andreassen da hadde kjøpt (Johan var da 4 år).

Andreas Andreassen kjørte melk i blanke spann (og vann om sommeren), samt varer fra jernbanestasjonen opp til Bekkelagshøgda med hest og kjerre. Folk gikk innom i Ekebergveien og bestilte henting av varer på jernbanen. Dette var nemlig før telefonens tid. Det var også i sin tid hele 104 bikuber på eiendommen.

På Kullebund i 1921 finner vi vognmann Andreas Emil Andersen f. 4.07. 1871, Johan Alfred Andersen f. 13.11. 1880, samt foreldrene Andreas Andreassen f. 28.11. 1840 og hans hustru Karen Andreassen f. 16.01. 1843. Sønnen Hans Julius Kullebund f. 30.09. 1875 var smed og bodde i Raschs vei (eiendommen Fjordglimt) med sin kone Emma Amalie f. 22.10. 1876, hun var i slekt med Anna Brannfjell. Anne Brannfjells datter Karen Mathea Kristensdatter, var bosatt på plassen Brannfjeld, og hadde blant annet datteren Emma Amalie.

Hans J. Anderssen og fru Margit Sørli var eiere av Kullebunden i 1936. Margit var mor til Bjørn Sørli som var den siste som bodde i våningshuset på Kullebund.

Låven på Kullebund ble revet i 1938. Det lå også et anneks fra nyere tid bak våningshuset (mot dagens kirkegård), selve våningshuset lå nesten ved Kirkebakken rett inntil Ekebergveien som nevnt innledningsvis. Mange husker fortsatt "Kattelouisa" som bodde her og hadde mange katter. I døra var det en luke så kattene kunne gå ut og inn. Våningshuset på Kullebund sto helt frem til 1968. Bjørn Sørli flyttet da til en erstatningstomt på hjørnet av Valhallveien og Ekebergveien.

Utsikten husmannsplass under Nordseter gård

Bilde av Birkelund, huset ligger her fortsatt

Denne artikkelen er utdrag fra boka *Fra gård til villa*, samt en del ny informasjon som er gravet frem av BLF: Utsikten var tidligere en husmannsplass under Nordseter. På eldre kart fra 1844 var navnet Knutsbråten avmerket, på nyere kart står det Utsikten. Navnet Bråten, Utsikten og kun Nordseter eie brukes også sammen med navnet Knutsbråten i ulike folketellinger i første

halvdel av attenhundretallet. Navnet Knutsbråten er sjeldent. Fra en slektsgransker som har saumfart hele Østlandsområdet er det kun påtruffet en gang i denne formen. En annen ting er at navnet Knut er meget sjeldent i vårt område (tidligere Østre Aker).

Vi finner Knut Knutsen på Nordseter eie i 1753. Navn på husmannsplasser ble som regel ikke brukt, men kun henvisning til hvilken gård som eiet plassen. I de kommunale folketellinger fra 1830 tallet brukes imidlertid ofte navnene på husmannsplassene.

Knut var gift med Abigael Christiansdatter født i 1724. De hadde datteren Marthe Maria Knutsdatter født 1773. Knut var død ved folketellingen i 1801. Abigael og datteren, samt datterens sønn bodde da på Nordseter. Det ser ut som om det var på selve gården, men det kan ha vært på en av plassene. Det er derfor på bakgrunn av det ovennevnte mye som tyder på at det er Knut Knutsen som har gitt plassen navnet Knutsbråten.

I folketellingen for 1833 benevnes stedet kun Bråten. Christian Olsen, 40 år bodde her. Han var eier (av hus) og husmann med kone Ragnhild Hansdatter, 49 år og de hadde 2 barn. Christian og Ragnhild kom fra Mysen hvor de giftet seg i 1915. Christian var på den tiden artillerist og de bodde den første tiden på Østerengneset i Eidsberg, før de flyttet til Knutsbråten i Aker. Det var antakelig ca. 1825 etter at datteren Helene ble født samme år.

Christian Olsen, 48 år bodde her fortsatt med kone, 57 år og 1 barn. I 1843 benevnes stedet igjen Knutsbråten og Christian Olsen var fremdeles bosatt på plassen sammen med sin kone Ragnhild Hansdatter og datteren Marie Christiansdatter som nå var 12 år.

Det var nye folk på Utsikten i 1852, nemlig Greger Jacobsen. Vi finner også smed Carl Johannesen. Vi finner senere følgende informasjon i skifte etter Jacob Gregersen og hustru Elen Nilsdatter: Christian Olsen Larstad overdro bruksretten til plassen Utsikten til Greger Jacobsen og forpaktningmann Carl Johannesen for 60 spesidaler i 3 år fra 1853.

I 1865 var fortsatt Greger Jacobsen på Utsikten. Han var nå 33 år og hadde kone og 4 barn. I tillegg bodde enken Kirsti Nilsdatter her, hun var 78 år gammel og fattiglem.

10 år senere i 1875 finner vi fortsatt Greger Jacobsen som var husmann og bruker av plassen. Han var født i 1831. Plassen var fortsatt eid av Nordseter gård ved Anna og Anton Emil Nyquist. Det var 3 kuer på plassen Utsikten. Greger var gift med Karen Larsen f. 1827 i Arvika i Sverige. De hadde 4 barn, Jørgen Edvard født i 1869, Karoline Amalie født i 1859, Mathilde Marie født i 1862 og Emma Georgine født i 1867 (alle med etternavn Gregersen). Julie Gregersen hadde flyttet i 1875.

Greger Jacobsen bygget seg nytt hus i Ekebergveien 128 og flyttet dit i 1889. Han hadde kjøpt en del av eiendommen Aaslien av Nordseter gård. Denne parsellen fikk navnet Furuholdt. Huset han bygget ligger her ennå på hjørnet av Ekebergveien og Kirkebakken (ved Bekkelaget Kirke). Eiendommen var blant de første som ble solgt fra Nordseter gård og har bruksnummer 7 (eiendommen Aaslien fikk senere bruksnummer 8).

Eieren av Nordseter solgte i 1890 en parsell til assistent Strøm. Det er usikkert hvor husene etter husmannsplassen Utsikten lå eksakt, men det har vært i området innerst i Utsynsveien oppe på høyden. Husene brant forøvrig ned før 1890 og det sies at Strøm bygget dem opp igjen. Assistent Strøm hadde senere problemer med å betale renter på gjelden som han hadde på eiendommen. Den 26.02. 1892 solgte så assistent Strøm eiendommen Utsikten til slakterborger Jens Theodor Jensen for kr. 10. 000.-

Jens Theodor Jensen drev slakteri og pølsemakervirksomhet her. Han var født i 1861 i Hobøl og var gift med Julie Valborg Jensen, født i 1864.

Den 14.01. 1897 døde Julie Valborg Jensen og etterlot sin mann Jens Theodor Jensen med 8 umyndige barn. Eiendommen ble delt den 23.01. 1899, og den fraskilte delen som lå midt i fikk bruksnummer 44, den og ble solgt fra slakter Jens Theodor Jensen til Karl M. Johannesen for kr. 16.500.- Jens Theodor Jensen beholder den største delen som da kaltes Birkelund. Her bor han og driver som slakter og pølsemaker. I 1901 ble en fjerde bygning oppført, nemlig et slaktehus med vedbod. Våningshuset hadde nå fått et tilbygg.

Jens Theodor Jensen gikk konkurs og eiendommen Birkelund og en tilhørende eiendom som lå mot Raschs vei, ble solgt på tvangsauksjon. I 1905 var eiendommen Birkelunden på 27 mål.

Dyrket mark var 15 mål og udyrket var 12 mål. Eiendommen Utsikten midt i området var ikke medregnet. 1910 holdes 2. gangs tvangsauksjon og eiendommen ble solgt til Ole Larsen for kr. 9.200.- den 11.10. 1912. Da familien Larsen kom til Birkelund var det slutt på

slaktervirksomheten her. Familien Larsen var bønder og dyrket jorda og hadde kuer og sauer. Tidligere hadde de forpaktet Nordre Hellerud gård i Bernt Knutsens vei på Bekkelagshøgda.

Dette var en familie med lang erfaring i gårdsbruk. Birkelund ble derfor drevet som et mønsterbruk, først av Ole og Marie Larsen, og senere av deres barn.

Ole og Marie Larsen hadde barna Alfred født i 1885, Alfred døde ugift, Hans født i 1886, emigrerte til Sør-Afrika, Agnes født i 1888 døde ugift, Oscar født i 1893 hadde sønnen Gunnar og barnebarnet Eirik, Olga født i 1895 døde ugift, Johan født i 1897 hadde sønnen Arne og flere barnebarn.

Eiendommen strakte seg fra Raschs vei til Nordseterveien og opp til Skogholtveien. Selv i dag (2002) kan man se rester av porten og steinmuren som vender mot Nordseterveien, men hovedinngangen har alltid vært mot Raschs vei via Utsynsveien. Raschs vei 13 (hvor Dag Jørgensen, styremedlem i BLF bor) og tilstøtende område var i sin tid grønnsakshaven til Birkelund. Innerst i Skogholtveien bygde Hans Larsen seg hus. Huset står her fortsatt, men er påbygget og modernisert av Hans-Petter Gulbrandsen (sekretær i BLF). Hovedhuset på Birkelund står i dag godt bevart og restaurert, men låve og uthus/garasje er revet for mange år siden.

Jøtul støperi på Kverner

Foto til høyre: Dagens bygninger hvor den falmede Jøtul logo er på sydveggen.

I 1853 ble A/S Kværner Brug grunnlagt. Oluf Adelsten Onsum kjøpte høsten 1853 en eiendom i Lodalen. Han overtok Kværner Møllebrug med vannfall og 18 mål jord. Grensene for gårdsbruket Qværner var mot Vaalen gård og mot Manglerud på Ryenberget. Det mest interessante med gården var nok møllebruket langs Alna. Det var stor tilgang til vannkraft og store muligheter for utvidelse av bruket Oluf Onsum hadde nå hadde fått kjøpt. Tidligere var det et mindre ovnstøperi, men ble snart en blomstrende mekanisk industri med stadig større fortjeneste for Oluf Onsum og hans familie. De bosatte seg herskkelig i direktørboligen på Munkeengen i St. Hallvards gate 33 i 1874.

Fabrikken hadde støperi, smie, plateverksted og maskinverksted. Inne i maskinverkstedet var de små vinduene dekket av skitt og støv, og belysningen var kun talglys og parafinlamper som ikke ga mye lys de heller. Det var om vinteren for kaldt, og om sommeren for varmt. Arbeidsmiljøet må kunne karakteriseres som tungt, skittent og farlig. Den høye larmen fra maskinene og støvet som ble virvlet opp fra fabrikkgulvet var med på å bidra til dette.

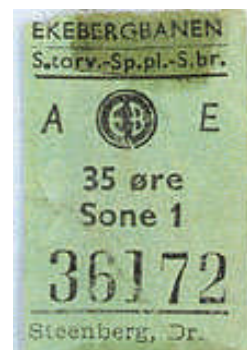
Jøtul var en typisk jern- og metallbedrift med tradisjoner tilbake til moderfirmaets grunnleggelse i 1853. A/S Jøtuls jernstøperi var Norges dominerende ovnstøperi og lå i Enebakkveien 69. Her var det serieproduksjon av ovner, peiser og husholdningsartikler.

I 1916 ble støperiet skilt ut som A/S Kværner Ovnstøperi. Navnet Jøtul ble første gang brukt i 1920 som navn på et salgskontor for ovner. Senere ble navnet Jøtul tatt i bruk som firmanavn. En tid var navnet A/S Jøtul og Kværner Ovnstøperi. I 1950-årene fikk man formeautomater og en stor mekanisering i produksjonen. Arbeidsstokken ble etter hvert stadig redusert. Det var lenge planer om å bygge nytt støperi i Oslo da støperiet gammelt og nedslitt og med et arbeidsmiljø som ikke holdt mål. Ny teknologi var på vei inn i støperiindustrien. Man skaffet en egnet tomt til veie på Leirdal med Oslo kommunes hjelp. Kommunen ville beholde de 700 arbeidsplassene. I 1977 ble Norcem A/S eiere.

Eierne vedtok så i 1978 å kjøpe Kråkerøy verk, og i 1980 gjorde de vedtak om å bygge ut der. Det skjedde imidlertid ikke en økning i salget slik prognosene forutsa, bedriften fikk derfor en overskuddskapasitet. Det eldste støperiet i Oslo ble nedlagt i oktober 1982.

En tradisjonsrik bedrift ble strøket fra Oslo-kartet, og ytterligere 370 industriarbeidsplasser forsvant. Jøtul hadde også en avdeling på Grønvold i Oslo der emaljering og montering av ovnsplatene foregikk og der lå også hovedadministrasjonen. Denne avdelingen og hovedkontoret ble også senere flyttet til Kråkerøy. Bedriften ble lagt ned 1. oktober 1982, etter 129 års drift.

Bussene på Holtet

A/S Ekebergbanen åpnet trikkelinje i 1917. De drev også med bussruter (71 "Østmarksruten"). Fra 1924 kjørte de ruten fra byen, Ryenbergveien, Enebakkveien til Abelsø og Skullerud. Det ble startet et konkurrerende busselskap Nordstrandsruten (72 Skullerud) i 1929, som hadde konsesjon på samme strekning. De startet med 7 busser levert av AS Geijer & Co. Ingeniør M. O. Schøyen administrerte og drev bussruten for aksjeselskapet A. S. Nordstrandsruten som ble stiftet i 1929 med aksjer pålydende kr. 25.- Det er denne bussen som ble kalt **Skullerudbussen**. Bakgrunnen for å starte en ny bussrute var først og fremst en protest mot Ekebergbanens høye trikketakster. Men dette munnet senere ut i stiftelsen av et alternativt transportmiddel i området. Nordstrandsruten gikk opp Kongsveien langs Sportsplassen i Jomfrubråtveien, oppover Sandstuveien (forbi kirken), til Brattlikollen og så Steingrimsvei og Oberst Rodes vei sydover og videre til Skullerud. Det var en ringrute, slik at det også ble kjørt busser fra byen opp Ryenbergveien til Skullerud og motsatt vei tilbake. Denne ruten ble fulgt fra 1928 og et par år fremover. Det ble etter hvert mye kappkjøring mot Skullerud mellom de to selskaper i disse 2 årene.

Ekebergbanebuss t.v. og Skullerudbuss t.h. fra 1950 tallet

I 1930 var Nordstrandsruten nr 5 blant de største bussrutene i Oslo og omegn. Det ble totalt befordret 847 806 passasjerer det året. Til sammenlikning hadde Ekebergbanen 296 395 passasjerer på ruten til Skullerud og 197 996 passasjerer på ruten til Simensbråten. Det var ikke bare lett for Skullerudbussen heller, den ble slått konkurs etter at de hadde problemer med å betale for innkjøp av nye busser. Etter litt frem og tilbake kom de i gang igjen. Senere ble ruten lagt om og gikk via Kverner til Ryenbergveien og over Brattlikollen til Steingrimsvei, Oberst Rodes vei og så til Skullerud. De kjørte så denne samme veien tilbake. Ekstrabussene ble ofte kjørt kun til Bakkerudveien eller Raschs vei (Karlsrud).

Ekebergbanebussen hadde også en rute fra Seterkrysset via Ljabruveien til Godheim ("Se- opp hvilestue") som lå på Klemetsrud, denne ruten hadde også rutenummer 71. Senere da ruten fra byen til Skullerud ble forlenget til Godheim og så senere til Sværsvann, opphørte ruten fra Sæter. I 1939 hadde Ekebergbanen 4 moderne dieselbusser og 3 eldre bensindrevne busser. Dette året befordret disse bussene 427.000 passasjerer. Mange husker disse bussene som ble oppsatt i 1950 årene som badebusser i sommertiden fra Bekkelagshøgda (Holtet Simensbråten og Karlsrud) til bl.a. Hvervenbukta.

Ekebergbanebussene ble overtatt av Oslo Sporveier i 1953 og i 1956 flyttet bussene og verkstedet for disse til Grefsen.

I 1966 begynte Skullerudbussen å kjøre Valhallveien, Ekebergveien og opp Raschs vei. I nyere tid er ruten forlenget forbi Skullerud til Mortensrud.

Gamle grensesteiner

Dag Jørgensen fotograferer stein nr.15

Stein nr. 27 veltet

Fine gamle grensesteiner fra en svunnen tid da Bekkelagshøgda lå utenfor Oslo (Kristiania). I den gamle Byskogen finnes det rester etter den gamle grensen mellom Kristiania by og Aker herred. Etter byutvidelsen i 1878 ble det satt opp en rad grensesteiner for å markere grensen. I området nedenfor Kafé Utsikten i Kongsveien kan man fortsatt finne noen av disse. Bekkelagshøgda lokalhistoriske forening har kartlagt disse steinene og avfotografert de som fortsatt står. Noen av steinene er helt borte mens andre er i mer eller mindre god stand. På steinene ser vi kronen og K inngravert. På baksiden er symbolet A for Aker og samme nummer som på forsiden. Steinene står ofte i meget bratt terreng, så man bør ha gode sko og klatreferdigheter. Stein nr 1 ble fjernet når man bygget Mosseveien. Stein nr 2 er rett over nedkjørselen til Sjursøya. De andre steinene følger bortover fjellsiden og bort til gjerdet ved eiendommene i Karlsborgveien, videre ved oppkjørselen til "Ekebergrestauranten" og denne kan man lett gå til uten klatring. Stein nr 12 er i kjelleren på ekebergrestauranten. Steinene fortsetter bortover skråningen mot Arctanderbyen og noen av eiendommene i Brannfjellveien. Så ovenfor Simensbrekka og ved Oslo Panorama er stein nr 27, som BLF nå skal gjøre mer tilgjengelig på plenen ved Ryenbergveien 73 a. I alt var det 81 steiner i en ring rundt byen. Den siste var ved Frognerkilen.

Som en kuriositet kan nevnes at BLF har funnet rester av den enda tidligere bygrensen fra 1859 mellom Sjømannskolen og bebyggelsen i Gamlebyen. Bortover den bratte skråningen mellom Kongsveien og Mosseveien er det 4 enkle steiner med nummer og pyramideformet topp.

Karlsruud

Kolsrud i 1950, huset til høyre ligger fortsatt ut mot Raschs vei.

Kolsrud eller Koldsrudjordet tilhørte tidligere Lambertseter gård, og var en husmannsplass. Stedet ble etter hvert knyttet til Bekkelagshøgda da en parsell på 50 mål ble solgt til (Søndre) Hellerud av eierne av Lambertseter i 1850. Eierne var da Martinius Brattlie, Hans Hagerup og Bastian Schulerud. De hadde antakelig kjøpt Lambertseter for å spekulere, men hadde problemer med å betale den tidligere eier. Salgssummen var på 600 spesidaler.

Koldsrud har gitt navn til dagens Karlsruud. Det er usikkert hvorfor man forandret navnet, men det var ved anleggelse av ny trikkeholdeplass, at Sporveien begynte å bruke dette. Frem til 1940-årene ble området her kalt Hellerud. Vi hadde f.eks Hellerud Samvirkelag, som siden skiftet navn til Nordstrand Samvirkelag da nybygget ble reist. Borettslaget som ligger på hjørnet av Radarveien og Raschs vei heter Kolsrud. Det var akkurat her husmannsplassen lå sydvest av krysset. Fra Nordre Hellerud gikk det i sin tid en veiforbindelse østover. I dag heter denne Karlsruudveien og stopper ved Oberst Rodes vei, mens den i tidligere tider fortsatte inn på Lambertseter eiendom. Her lå husmannsplassen Kolsrud. Karlsruudveien fikk sitt navn etter denne plassen i 1928.

Lars Andersen og kona Ellen Olsdatter som bodde på Kolsrud fikk i 1741 leid plassen for livstid. Lars var forpliktet til å vedlikeholde husene og han hadde rett til å ha så mange kyr som plassen kunne fø. Tømmer til grindfang og reparasjon av husene kunne han ta i skogen. Kolsrud hadde en stor avling som lå opp til et lite gårdsbruk. I 1755 hadde det en besetning på 2 hester, 4 kyr og 1 kvige. De hadde høy og halm til husdyra og såkornet var på 6 tønner havre, 1 ¼ tønne bygg og 1 tønne brødhavre.

Husmannsparet på Kolsrud i 1865 og 1870 het Johannes Olsen og Karen Dorothea Hansdatter. Hun var fra husmannsplassen Enden på Lambertseter og han var fra Toten. De hadde 7 barn. Ti år etterpå var det Hans Petter Kristiansen født i 1842 og Inger Helene Olsdatter født i 1847 som bodde her. De var begge fra Hobøl. De hadde 3 barn og en tjenestejente. I forhold til de andre husmannsplassene under Lambertseter var Kolsrud stort. I 1869 hadde den 40 mål dyrket mark og 10 mål udyrket.

I 1875 finner vi fortsatt Hans Petter Kristiansen husmann med jord og kona Inger Helene. De hadde 2 sønner og 1 datter. Tjenestejenta Bolette Marie f. 1854 i Ski bodde her også. De hadde 1 hest, 4 kuer, 1 kalv og 1 sau på plassen. Kolsrud var eid av Bernt Knutsen fra 1850 og senere av enken Olava Kristiane Knutsen. Lambertseter gård kjøpte senere tilbake Koldsrud. I nyere tid ble huset brukt av familien Lauritsen. Karl Karlsen har fortalt at stedet ble brukt av sportsklubben som utgangspunkt for skikonkurranser innover Østmarka. Odd Haugli som var gift med Reidun, bodde på Kolsrud til rett før huset ble revet i ca. 1955.

Lille Ekeberg.

Våningshuset på Lille Ekeberg

Redigert utdrag av en artikkel av Gerd Woll.

Oslo byleksikon står det at Munkebråten muligens tilhørte klosteret på Hovedøya i middelalderen, og at den tilhørte Oslo Hospital etter reformasjonen.

Gårdens mark lå i Ekebergskråningen fra Ryenbergveien til Kongsveien, og fra Alna til Ekebergplatået. Gården ble delt og fradelt Oslo Hospital, slik at det ble to bruk, som senere ble brukt som løkker:

1. Munkehagen, nærmest Oslo Hospital, ble fradelt i 1829 og gitt navnet Høyenholm.
2. Munkebråten høyere opp mot Simensbråten

Den nordre delen av Munkebråten ble kjøpt av Thomas. Joh. Heftye & Søn i 1837. Eiendommen fikk navnet Lille Ekeberg med G.nr 134 B.nr 2. Lille Ekeberg og var ubebygget før Heftye overtok.

Skjøte av 9.12.1854 viser at eiendommen ble solgt fra Thomas J. Heftye til Anders Hansen Lillaasen for 2500 Spd. og andel i aarsavgift til Oslo Hospital.

Senere skjøte av 12.10.1855 hvor stedet ble overført fra Anders Hansen til Peder Sørensen for 4000 Spd. Stedet ble nå av mange kalt Sørensensløkka. Den besto av 71 mål hovedsakelig sandmuld på leergrund, 64 mål do. på sandgrund og 14 mål havn og skog. Til sammen 149 mål.

5. april 1872 ble det utstedt en obligasjon fra Peder Sørensen til det Ankerske Waisenhus for 2800 Spd. Nytt skjøte av 5. november 1880 fra Peder Sørensen overført til Ole Jacobsen for kr. 26 000.- I 1883 ble skjøte fra Ole Jacobsen overført til kaptein Chr. Dahl for kr. 29 000.-

Fra branntakstprotokoll, Østre Aker – 1885 leser vi: Vaaningshus oppført i tømmer. Innvendig panelet og utvendig tækket med bord. Bygningen var 19 Meter lang, 10,5 meter bredt og 10,7 meter høyt. Dette var et hus i to etasjer som inneholder forgang, mellomgang, kjøkken og 6 værelser. Det var også et tilbygg av bindingsværk, panelet innvendig og utvendig. Tilbygget var 4,37 meter langt, 1,85 meter bredt og 6,35 høyt og var på den ene siden av huset, mot syd. Mot vest var det en innebygget glassveranda.

Vaaningshus (nr 2) oppført av tømmer, utvendig panelet og oljemalt. Huset var 17,75 meter langt, 8,55 meter bredt og 3,2 meter høyt. På kjøkkenet var det fast benk, komfyr og bagerovn. Det ble tatt takst av diverse gjenstander, bl.a. bagerovn kr 100,- , kakkelovner kr 250,- , Komfyr kr 120,- .

I 1895-96 og 97 var det utpanting på Lille Ekeberg for betaling av jordskatt og brandkontingent. I følge Folketellingen 3 desember 1900 bodde det i det ene huset to familier.

Carl Sund med hustru, 3 sønner og en datter, barnepike og kokkepике. Guttorm Krogh med hustru og en datter og to tjenestepiker.

I det andre huset bodde det også to familier. Thorsten Andersen med hustru, 3 sønner og 3 døtre, en tjenestepike og en tjenestegutt. Jakob Walstad med hustru, 1 sønn og 3 døtre og hjemmepike, sveiser og gårdsmanns sønn.

Det fortsatte å gå dårlig med Lille Ekeberg. Hvert år fra 1900 til 1908 var det utpanting for jordskatt og brandkontingent.

Ved skjøte av 16.8.1912 overtok Nils Falck-Ytter Lille Ekeberg fra Chr. Dahl.

15 April 1915 ble det etter forlangende av boghandler Falck-Ytter avholdt en Branntakst på hans eiendom Lille Ekeberg. Ved befaring viste det seg at bygningene var oppført av gode materialer. Våningshusene har nå bedre utstyr og elektrisk lys er innlagt overalt. Parafinlamper benyttes kun til nødbelysning Ved taksten i 1915 var det 10 hus på gården:

Ved Folketellingen av 1. desember 1917 bodde det i den nye bygningens

2. etasje bokhandler Nils Falck-Ytter, født i 1864 i Kristiania, med sin hustru og tre sønner og en datter. De hadde også en tjenestepike boende. I 1. etasje bodde Steinar Fosli, født 1887 i Tromsø, med hustru og tre døtre.

I den gamle bygningen bodde Johan Myhre, født i 1872 i Spydeberg, med hustru og to sønner og tre døtre. Johan Myhre var forpakter på Lille Ekeberg. Ruth Myhre, datter av forpakter Myhre ble senere gift med Johan Johansen, Bessheim i Vardeveien 74.

I det gamle huset bodde det også tre tjenestegutter en budeie og to damer som fikk understøttelse fra Fattigvesenet til husleie . De var begge fra Sverige. Den ene var sykepleierske.

Kristiania kommune overtar Lille Ekeberg den 22.12.1917 fra N. Falck-Ytter for kr 200 000,00. I Nordstrands manntal for 1921, Simensbråtens krets var Eilif Sverre Rudolf Krum, født 17.07.96. Han var forpakter på Lille Ekeberg etter at Johan Myhre sluttet . Han var ugift.

I Nordstrands manntal for 1924, Simensbråten krets, hadde Harald Budde, født i 1891, overtatt som forpakter på Lille Ekeberg. Tyra Budde, født 1898, var husmor der til Halvard Strand overtok som forpakter i 1926.

Det var 2 våningshus på gården Det sies det ene var fra ca. 1700 tallet. Det andre ble bygget ca. 1800 i Sveitserstil. Ut i fra det ovennevnte tyder det på at det eldste huset var fra 1837.

Halvor Strand overtok som forpakter i 1926. Han kom med hest og vogn fra Drengsrud gård i Asker, hvor han hadde vært forpakter. De flyttet inn i det eldste huset. Budde og N. Falck-Ytter bodde i det gamle huset. Halvor Strand var utdannet agronom. Da han kom til Lille Ekeberg bygde han om fjøset. Halvor Strand hadde tre barn: Anlaug, Sveinung og Per.

Han drev gården i 30 årene. Det var da et stort fjøs med 30 melkekuer på båsen. Dessuten var det 4-5 hester og en traktor på gården.

Lille Ekebergs kyr hadde Brannfjell og slettene rundt som havnehage. Det var riktig koselig morgen og kveld når kuene kom ruslende til eller fra havnehagen og nedetter Brannfjellveien. Beitemarkene var gjerdet inn med grind mot Brannfjellveien oppe og nede. Ofte lukket ikke folk grinda når de passerte og kuene fant veien til mange hager i nabolaget.

Lille Ekebergs eldste bygning brant helt ned i 1935 og ble ikke bygd opp igjen. Dette var en 1 ½ etasjes bygning.

Familien Strand leide to rom nedenfor Tørnby i Brannfjellveien etter brannen til de kunne flytte inn i det andre våningshuset, etter at Falck-Ytter flyttet. I januar i 1940 var det også brann i det andre gjennværende våningshuset. Annen etasje var sterkt brannskadet, men de kunne bo i første

etasje under istandsettingen og fortsette driften. Dette huset ble ombygget til en etasje. Senere ble en andre etasje påbygget og det ble det startet barnehjem og senere barnehage. Det er det hvite hus som ligger i Barnehjemsveien i dag.

Lille Ekeberg ble regulert til bebyggelse i 1946 og det ble bygget Svenskehus og boligblokker på Lille Ekeberg fra 1947 og utover.

Lille Ekeberg ca. 1911, i midten begge våningshus

Ekeberg hovedgård

Gunnar Pedersen refererer fra et avisintervju med fru Røhrt på Ekeberg Hovedgård 1961.

Familiesamling på Ekeberg hovedgård for over 100 år siden. I forgrunnen skimtes dammen.

"Nille" i Gamle Akers Budstikke hadde i 1961 en samtale med Lilly Røhrt Schultz (født 1888). Artikkelen er noe forkortet:

Jeg kan huske det så godt, sier fru Lilli Røhrt Schultz smilende - det var i april 1925 da Nobile og Amundsen hadde fått tillatelse til å lande med luftskipet "Norge" på Ekeberg Hovedgård hvor jeg bodde den gangen. 10 politifolk og en masse soldater var utkommandert før å holde sperringene rundt eiendommen. Men like far det berømte luftskipet skulle lande nede ved mor Slettas husmannsplass, brøt de 4000 nysgjerrige gjennom sperringene og ut i de nypløyde åkrene.

Den vakre, eldre damen vi har foran oss, sitter inne med store mengder historisk stoff fra sin slekts historie, og med mange interessante historier fra sin tid på Ekeberg. Hun sitter nedgravet i gamle, gulnede papirer og fotografier, som hun har samlet sammen i egenskap av slektsforsker.

I 1919 ble jeg gift med stamhusbesitter Thorn Røhrt på Ekeberg Hovedgård. Vi fikk tre sønner i den korte tiden det ble oss forunt å være sammen - han døde i 1922.

Jeg er ikke ganske sikker på når første delen av gården ble bygget, men i 1781 ble den opprettet som stamhus av Søren Rasmussen Røhrt, han kjøpte også endel av Slottsparken, det området som ligger bak andedammen. Denne parsellen hører fremdeles til Ekeberg, og kongen må nå som den gang betale årlig leie for den. Til Ekeberg hørte i min tid 1480 mål finmark og utmark, hele Brannskogen hørte til, og den sydlige grense gikk ved Jomfrubråten. Og dere hadde den gangen husmenn - i ordets gamle betydning?

Ja visst hadde vi det, vi hadde 10 stykker som bodde på hver sin plass. Men de ble etter hvert fast ansatt på gården og fikk sin lønn for arbeidet. Anne Brandfjeld var husmannskone på Ekeberg i sin tid, før jeg kom, hun hadde da flyttet med sin praksis til Gamlebyen. Hun var, som De sikkert har hørt, meget kjent for å kunne kurere folk ved hjelp av medisinske urter. Dessuten, hadde vi mange svenske arbeidere på gården, "rallare" de var ikke mye vakre, nei - skitne og uflidde de fleste av dem. Jeg kan så godt minnes en av mennene våre, - hun ler hjertelig, det var Jens Kristoffersen. Vi kalte ham aldri annet enn Lure-Jens. Det var fordi han alltid var så flink til å kunne finne ut

av saker og ting, han sto aldri fast, når det gjaldt krøtter eller redskap. - Jeg lurer litt på det, sa han bestandig. Og den gangen da min eldste sønn var født, det var på ettersommeren, ville Røhrt at Lure-Jens skulle komme bort og ta en titt på ungen, som la i vognen bortunder et tre ute i hagen. Men nei! - Itte vil je se på ungen når atte De setter'n er døft - je ska itte ha skylda for å ha satt svekk på'n - sa han.

Vi hørte at dere hadde husmenn på gården - opptil 10 på en gang. Hadde alle disse hver sin plass?

Nei, vi hadde bare 4 faste husmannsplasser, hvor vi hadde folk. De andre var som oftest leilighetshjelp som bodde i nærheten, eller de losjerte oppe på "Hotellet", det var en av plassene. Så hadde vi "Erlandstuen", der en husmann ved navn Erland bodde, men ham kan jeg ikke huske. Denne stuen ble dessverre senere benyttet av pøbler og er revet for flere år siden. Like oppunder Brannfjellet lå husmannsplassen "Brandfjeld", det var der den kjente Anne Brandfjeld bodde. Stuen var liten og lav, og han som bodde der etter Anne Brandfjeld, var en stor, kraftig kar som ble kalt n'Kal, navnet hans var Karl Ring. Han var sa lang at han ikke kunne stå oppreist i stuen. n'Kal var en prektig husmann ja, men han flyttet fra oss da Røhrt døde. Denne hytten ble det også øvet hærverk på, dessverre. Før min tid hadde gården noen flere husmannsplasser, det var "Koja" "Rompa", "Frankrige" og "Engeland" men disse kjenner jeg ikke nærmere.

De nevnte "Hotellet". Hvor kom dette navnet fra?

"Hotellet", ja! Det var en husmannsplass. ja den star fremdeles, oppe ved Smedstua, rett over veien Det var der Lure-Jens bodde, forresten. Det var en liten enetasjes bygning med to stuer og et kjøkken. De vet at Ekebergveien var hovedveien som skaffet forbindelsen sørover gjennom Smålenene til Sverige. Der kom driftebøndene til fatts med hester, kuer og småfe av alle slag. Det var .som regel større og kraftigere dyr enn de norske, så etterspørselen var stor og omsetningen likeså. På Ekebergsetten slo de seg ned og leiet beiteplass for bølingen, og fikk losji i "Hotellet" eller Smedstuen. Fra tidlig om varen til langt ut pd høsten var der trafikk der oppe. Karene lå overalt, de som det ikke var plass til innenfor, lå ute. Ja der skal jeg si det var liv! Det er nok fortalt mange gode historier der oppe. Og de var kjent for a ha godt brennevin. Men til slutt ble det for mye fyll og spetakkel, så Røhrt måtte sette en stopper for den trafikken. Ekeberg ble et respektabelt sted. Mange av driftekarene ble igjen her, det var mye bra folk av dem også. Jeg kan spesielt godt huske en som vi kalte for "Bror Larsson" og den koselige norske konen hans. Der var prektige mennesker, arbeidsomme og flinke. Lure-Jens bodde, som jeg sa, fast på "Hotellet"; med sin datter og kone. 20 år etter at datteren så verdens lys, fikk de en liten til, denne gangen en sønn. Jens var liten og spe, og han kledde seg godt. Han brukte islender og vest hele sommeren. Så syntes Røhrt en dag at han burde få av seg alt dette her - det var jo midtsommers. Lure-Jens plukket av seg det meste - men fikk lungebetennelse og døde. Akkurat på denne tiden hadde dattersønnen fått poliomyelitt, og da Lure-Jens skulle begraves, satte Sunnhetsvesenet opp en plakat på døren og forbød dem a holde gravøl. Dette vakte selvsagt almen forargelse, og en "klok kone" fra distriktet ble budsendt. Hun .skulle spå i smeltet bly. - Jeg sto og så på henne selv. - Asj, - han s???ta fælt, sa hun da hun slengte blyet opp i vassbøtta. Hun mumlet en hel del og betraktet nøye blyet i bøtta. - Han hakke svekk (engelsk syke) iallfall, sa hun. - bare ta vekk plakaten og lag te'gravøl! og slik ble det, - gravøl på gammeldags vis.

Ja nå hadde jeg nesten glemt "Sletta ". "Mor Sletta" ble hun kalt som bodde der, hun het sa vidt jeg husker Johanne. Hun levet til hun ble 90 år, men var arbeidsom til det siste. Hun hadde det privilegium å få ta all den slåtten som hun fant ved veigrøftene for å bruke den til sine egne dyr. Hun strakte seg nok litt langt innenfor gjerdet noen ganger, men det ble ikke påtalt, hun fikk beholde. denne særskilte gunst.

- Og dere som bodde på garden, hva fordrev dere tiden med om kveldene, fru Røhrt Schultz? Dere var jo ikke plaget av fjernsyn og kino den gangen?

Nei langt i fra. Vi var ikke på noen måte plaget av nåtidens fritidsproblemer. De vet at vi var en stor familie, og stor husholdning, så det var alltid noe å henge fingrene i. Ingen ledighet - der i garden, nei! Vi hadde det alltid så hyggelig når vi satt samlet alle sammen på kveldene, - fortalte småhistorier fra gamle dager og samtiden mens vi satt der med hvert vart. Vi hadde

også høytlesning rett som det var, det var svært populært. Og så hadde vi jo sangen og musikken, da. Alle i familien var musikalaske, og vare "musikalske aftener" var noe vi så frem til. Hver søndag var det fullt hus der, da var garden et samlingssted for slekt og venner, mange av byens familier, deriblant komponistbrødrene Teilmann var faste gjester. På søndagene hadde vi det riktig koselig, på gammeldags vis, - spiste middag både lenge og vel, og vi sang og spiste og hadde oss mang en hyggelig prat. Vi hadde jo så mange hyggelige naboer også, Eivind Groven og hans familie. og overlærer Hegna, for eksempel. Vennskapet holder fremdeles, og det har gått videre til neste generasjon. Nei, de gode gamle dager kommer nok ikke tilbake sier vår hyggelige venninne fru Røhr Schultz vemodig.

Travbanen på Holtet

Fra "Travbanen" mot skolen.

Aker Kommune tillot at Den Norske Traverklubb avholdt kappkjøring på veien over Ekebergsletta i 1879. Eller som teksten lød: "Afholdelse av en kappkjøring med hjulredskaper". Det ble tilføyet at veien for fremtiden ikke kunne avgis til dette bruk. Dette kan være noe av grunnen til en senere plan om travbane i området.

En Oslo sakfører tilbød Bergenhus Sports plass til salg som travbane uten at det kom til forhandlinger med Det Norske Traverselskap. Navnet Sports plass om dette området er kun påtruffet i denne ene sammenheng, og vi finner ingen sammenheng her. Det var på den tiden et jorde og beiteområde for Bernhus gård.

Et privat konsortium bestående av Nils Brekke, J. Kylander, Storon, kommisjonær Larsson med flere, kjøpte et areal på Bekkelagshøgda og begynte å opparbeide en travbane. Prosjektet var å bygge en travbane på området ved Holtet på grunn tilhørende Bernhus gård. De kjøpte en del av Bernhus gård 155/3 og senere av Holtet gård 154/1. Kjøper var registrert som Kristiania og Omegns Traverselskap i 1899.

Overrettssakfører Marcus Hegge Parelius solgte Holtet 154/1 i 1898 til grosserer O. Johannesen og Theodor Jensen for kr. 35.000.- kontant. Disse pengene hadde de fått fra salg av Bernhus 155/3 til Aksjeselskapet Kristiania og Omegns Traverselskap. Holtet 154/1 ble så solgt direkte videre til travselskapet.

Aksjeselskapet Kristiania og Omegns Traverselskap bestod av noen travinteresserte rikfolk som gikk i gang med å bygge en 1000 meter lang veddeløpsbane. Dette var området fra dagens trikkehall, området ved Holtet og sydover mot Sørli. Det ble sprengt ut en mengde stein for å få banen plan og den ble ryddet for busker og trær. Arbeidet gikk sakte fremover og det gikk med alt for mye penger. Atskillige tusen kroner ble brukt, og det var mye penger på denne tiden.

Enkelte hevdet det gikk med kr 70.000.- Aksjekapitalen var brukt opp og arbeidet stoppet opp. Det var i tillegg et økonomisk krakk i 1900. (På forsiden av dette hefte ser man et foto over området hvor en stor del av Travbanen lå)

Travelskapet gikk konkurs og det ble avholdt tvangsauksjon i 1903 over eiendommene Holtet 154/1 og Bernhus 155/3. Tilslaget gikk til overrettssakfører Sjøberg for kr. 22.800.- som så overdro til O. Johannesen, Lilletorvet. Her må budet ha vært for lavt, eller så hadde han problemer med finansieringen. Eiendommen ble endelig solgt først etter 4. gangs tvangsauksjon i 1907 til grosserer Ole Johannesen, som overdro til sin sønn fabrikkeier Albert Johannesen. Området ble så liggende slik i flere år. Buskas tok til å vokse til igjen. Området var gjerdet inn langs med Ekebergveien og ved Sørli-jordene, videre til Holtet hovedgård (som lå ved dagens Holtveien 6) og videre til Kongsveien. Dette er vel den eneste "travbane" hvor det aldri har vært en travhest, men det var nok mange andre arbeidshester både 2 og 4 bente i anleggsperioden.. Politimann Gammelsrud som hadde både ku og hest leiet litt av området som havnehage for dyra sine i flere år. Gresset vokste til og det ble en del høyslått av dette for han også.

Eiendommen ble kalt "Traverbanen". Det var hovedsakelig 155/3, men de samme eierne hadde også kjøpt 154/1, som var Parelius sin tidligere eiendom. Med andre ord området hvor Holtet gård lå. Som en kuriositet kan nevnes at i skattelisten for 1910 finner vi Jørgen Hansen Ramberg som oppgir at han bodde på "Travbanen".

I 1908 kan vi lese i Akers-Posten: Folkefesten på traverbanen samlet ca 600 mennesker. Folk fra Nordstrand og Bekkelaget møttes på Kastellet. Under Folkensolens fane, Loge "Nordstrand" og idrettsforeningens "Martsviols" gikk toget til festplassen hvor lærer Stenseth holdt festtalen.... Når festligheten var slutt ble det et nifoldig hurra for fabrikkeier Barth Johannesen som velvilligst hadde lånt ut Traverbanen. Det er vårt håp at han hørte jubelen helt opp til Seterhøy. Dette var første gang det ble avholdt et lokalt 17. mai arrangement her på høyden. Boet til Kristiania og Omegns Traverselskap solgte eiendommene 154/20 og 155/4 til Nils Brekke i 1904 for kr. 2000.- Eiendommen var på 2 mål. Dette var området fra gjerdet til traverbanen og litt av veien inn til Holtet gård, som gikk mellom dagens trikkeskinner og tidligere posthus.

Senere ble et område av Traverbanen på 21 mål kjøpt av Ekebergbanen. Den ble åpnet i 1917. Hovedstasjon med trikkestaller, verksted og transformatorstasjon ble lagt til Holtet. Sporveien driver fortsatt vedlikehold på trikkene og har sin baneavdeling her.

Området ved Holtet med våningshuset på Bernhus i forgrunnen

Reklameside

INFORMASJON OM BLF

Bekkelagshøgda lokalhistoriske forening vil benytte anledningen til å takke alle de som er med på å støtte vårt lokalhistoriske arbeid i områdene ved Ekeberg og Bekkelaget.

BLF har flere ulike arrangementer:

Avholdelse av lysbildekvelder med ulike foredrag med mer på Bekkelagshuset ved Sportsplassen, lokalhistoriske vandringer i området, deltakelse på Bydelsdagen på Holtet i juni, "Frokost i det grønne" på Ekeberg gård. Det holdes også arrangementer i samarbeid med for eksempel: Ekeberg Hageby Vel, Lions, Bekkelagshøgda Vel, SAH historielag, lokale borettslag, husflidforeninger, Nordseter gårds venner, samt Nordseter Sykehjem.

I tillegg arbeider BLF hele tiden med å kartlegge mer av sognets historie og ikke minst samle bilder fra private album og diverse arkiver.

BLF har skrevet en del artikler i aviser og blader, og vi har egne sider på Internett slik, at vi skal kunne nå alle uansett bosted eller tidspunkt. BLF har kjøpt alle rettigheter til domenenavnet Eikaberg.org

BLFs e-postadresse: blf@eikaberg.org

BLFs hjemmesider er: <http://www.eikaberg.org> og <http://blfblf.hos.online.no>

BLF medlemmer blir varslet om møter med tilsendt brev og eventuelt med e-post.

Styret i BLF i år 2002 er: Leder: Dag Jarnøy, Ryenbergveien 73a, 0677 Oslo.
Tlf, mand.-fred. kl 18-21: 22 67 43 72. E-post: blf@eikaberg.org

Sekretær: Hans-Petter Gulbrandsen, Skogholtveien 36, 1178 Oslo. Tlf: 22 29 84 79

Kasserer: Dag Lundeby, Fiolveien 9, 1182 Oslo. Tlf: 22 57 13 44.

Styremedlem: Dag Jørgensen, Raschs vei 13, 1178 Oslo. Tlf: 22 29 83 67.

Styremedlem: Arne Kubberud, Dovresvingen 20, 1184 Oslo. Tlf: 22 28 88 59

BLFs postadresse:
B. L. F. c/o Jarnøy
Ryenbergveien 73 a
0677 Oslo

BLFs bankkonto: 0531 1168772
B. L. F. c/o Dag Lundeby
P.B. 113 Manglerud
0612 Oslo

BLF er medlem av Landslaget for lokalhistorie og Fellesrådet for historielag i Oslo.

Ettertrykk er lovlig ved kildeangivelse.

Bekkelagshøgda lokalhistoriske forening, BLF 2002, ISBN 82-994389-3-4

